

Změny v oblasti plnění povinného podílu zaměstnávání osob se zdravotním postižením v roce 2017

Dne 1. 10. 2017 nabyde účinnosti novela zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o zaměstnanosti“), která přináší změny v oblasti plnění povinného podílu zaměstnávání osob se zdravotním postižením. **Změny se týkají plnění této povinnosti formou tzv. náhradního plnění, tj. odebírání výrobků a služeb nebo realizace zakázek od zaměstnavatelů zaměstnávajících více než 50 % zaměstnanců, kteří jsou osobami se zdravotním postižením nebo od osob samostatně výdělečně činných, které jsou osobami se zdravotním postižením.**

➤ **Předmět právní úpravy**

Novela stanoví, že dodavatel může náhradní plnění dodat odběrateli pouze v případě, že nejpozději **do 30 kalendářních dnů od jeho zaplacení vloží údaje uvedené níže do elektronické evidence vedené Ministerstvem práce a sociálních věcí.**

Evidence, včetně postupu pro zadávání příslušných údajů bude k dispozici na webových stránkách MPSV od 1. 10. 2017.

Evidence bude obsahovat:

- identifikační údaje dodavatele a odběratele,
- cenu dodaných výrobků, služeb či realizovaných zakázek bez DPH,
- datum dodání výrobků, služeb nebo realizace zakázek,
- číslo dokladu, jímž byla vyúčtována dodávka výrobků, služeb nebo zakázek,
- datum zaplacení,
- čtvrtletní přepočtený počet zaměstnanců dodavatele, kteří jsou osobami se zdravotním postižením.

V souvislosti se zavedením evidence náhradního plnění dochází k **odstranění povinnosti odběratele uvádět údaje o náhradním plnění v ohlášení o plnění povinného podílu.** Odběratelé tedy, tak jako doposud, budou ohlašovat Úřadu práce ČR do 15. 2. na předepsaném formuláři zda splnili či nesplnili povinný podíl včetně způsobů jeho plnění. Nebudou však již uvádět konkrétní informace o jednotlivých dodávkách, protože potřebné informace budou obsaženy v elektronické evidenci.

Tak, aby mohl dodavatel náhradní plnění dodávat, bude muset **zaměstnávat více než 50 % zaměstnanců na zřízených nebo vymezených chráněných pracovních místech, kteří jsou osobami se zdravotním postižením, a to nově ve čtvrtletním přepočteném počtu.** Doposud bylo podmínkou zaměstnávání 50 % osob se zdravotním postižením v ročním přepočteném počtu.

➤ **Cíl uvedených změn**

1) Elektronická evidence zajistí dodržování limitu stanoveného pro objem náhradního plnění

Ustanovení § 81 odst. 3 zákona o zaměstnanosti stanoví dodavatelům limit pro celkový roční objem náhradního plnění. Konkrétně se jedná o **36násobek průměrné mzdy v národním hospodářství za předcházející rok, a to za každého zaměstnance, který je osobou se zdravotním postižením.**

Evidence náhradního plnění poskytne kontrolním orgánům ucelený přehled o všech dodávkách realizovaných pro účely plnění povinného podílu zaměstnávání osob se zdravotním postižením a tím eliminuje překračování limitu. Eliminace překračování maximálního objemu náhradního plnění sníží objem obchodovaného zboží a tím vytvoří tlak na dodávání takových výrobků a služeb, na jejichž realizaci se podílí osoby se zdravotním postižením. V konečném důsledku přinese tato změna zvýšený zájem odběratelů o využívání ostatních forem plnění povinného podílu, tj. také o přímé zaměstnávání osob se zdravotním postižením.

2) Elektronická evidence zvýší právní jistotu odběratelů náhradního plnění

Povinnost zaměstnávat osoby se zdravotním postižením ve výši povinného podílu se týká zaměstnavatelů s více než 25 zaměstnanci. Je odpovědností těchto zaměstnavatelů, aby splnili povinný podíl jednou ze zákonných forem. V případě náhradního plnění je odpovědností odběratele, aby byl odběr výrobků, služeb nebo zakázek realizován v souladu s podmínkami, které pro to zákon o zaměstnanosti stanoví. **Odpovědnost dodavatele za správnost údajů poskytnutých odběrateli není zákonem o zaměstnanosti řešena. Pro předcházení případných sporů v této oblasti je odběratelům doporučováno, aby stanovili odpovědnost za poskytování správných údajů, na jejichž základě je vypočítáno plnění povinného podílu, dodavatelí prostřednictvím smluvního ujednání, a to včetně sankcí.**

Tento princip náhradního plnění zůstává beze změny. Tzn., že pokud dodavatel odběrateli deklaruje náhradní plnění, avšak v evidenci ho v předepsané lhůtě neuvede, odběratel si ho nezapočítá. Nicméně tím, že novela dodavatelé ukládá povinnost vložit do evidence údaje o poskytnutém plnění do 30 kalendářních dnů od jeho zaplacení, získává odběratel průběžnou informaci o tom, zda byl či nebyl dodavatelem zahrnut do režimu náhradního plnění. Nebude tedy již docházet k situacím, kdy se odběratel dozví až od kontrolního orgánu o tom, že nebyl dodavatelem zahrnut do režimu náhradního plnění (ačkoliv to odběrateli při sjednávání transakce deklaroval).

3) Elektronická evidence poskytne informace

Evidence poskytne Ministerstvu práce a sociálních věcí **přehled o objemu náhradního plnění, tj. informace potřebné pro rozhodování o dalších případných parametrických úpravách** povinného podílu zaměstnávání osob se zdravotním postižením. Tím v konečném důsledku přispěje k zefektivnění systému podpory zaměstnávání osob se zdravotním postižením.

➤ **Do kdy musí být údaje do evidence vloženy?**

V části týkající se povinného podílu zaměstnávání osob se zdravotním postižením nabývá novela **účinnosti dne 1. 10. 2017**. V této souvislosti **je potřeba rozlišit lhůtu pro:**

1) evidování údajů o **náhradním plnění**, které bylo **realizováno před nabytím účinnosti** předmětné novely (tj. od 1. 1. 2017 do 30. 9. 2017),

2) evidování údajů o **náhradním plnění**, které bylo **realizováno po nabytí účinnosti** novely (tj. od 1. 10. 2017).

Ad 1)

Přechodné ustanovení předmětné novely ukládá dodavatelům náhradního plnění, aby údaje o tomto plnění, které bylo poskytnuto do 30. 9. 2017, zadali do evidence do 60 dnů od nabytí účinnosti této novely. Z dikce zákona o zaměstnanosti účinného od 1. 10. 2017 však vyplývá, že **rozhodným termínem pro zadání náhradního plnění do elektronické evidence je den podání ohlášení** o plnění povinného podílu zaměstnávání osob se zdravotním postižením **ze strany odběratele**. Jednoduše řečeno, **odběratel v ohlášení o plnění povinného podílu může uvést pouze takové náhradní plnění, které již bylo dodavatelem vloženo do evidence náhradního plnění. Nejzazším termínem pro podání ohlášení za rok 2017 a tedy pro vložení údajů o náhradním plnění do evidence je 15. únor 2018**, tj. den, který stanoví § 83 zákona o zaměstnanosti jako nejzazší pro podání ohlášení o plnění povinného podílu.

Ad 2)

Pokud jde o náhradní plnění, které bude realizované od 1. 10. 2017, **ustanovení § 81 odst. 3 zákona o zaměstnanosti** účinného od 1. 10. 2017 **jednoznačně stanoví, že zaměstnavatelé s více než 50 % zaměstnanců na zřízených nebo vymezených pracovních místech, kteří jsou osobami se zdravotním postižením, mohou pro účely náhradního plnění dodat své výrobky a služby pouze v případě, že nejpozději do 30 kalendářních dnů od zaplacení poskytnutého plnění vloží příslušné údaje do evidence**. Z tohoto ustanovení vyplývá, že **pokud dodavatel ve lhůtě 30 kalendářních dnů od zaplacení nevloží příslušné údaje do evidence, odběratel si náhradní plnění započítat nemůže**.